	ΑΠΟ 10/04/2017 ΕΩΣ 22/04/2017
	3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΜΑΔΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: ΤΡΙΤΗ 18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2017

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Οι σχετικές με την κατασκευή σιδηροδρομικού δικτύου συζητήσεις άρχισαν στην Ελλάδα λίγα μόλις χρόνια μετά την ανεξαρτησία της, ίσως το 1835.
- β. Το Μάιο του 1927 άρχισε η λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος.
- γ. Στις 25 Ιανουαρίου 1821 η Αναθεωρητική Εθνοσυνέλευση που προέκυψε από τις εκλογές του Νοεμβρίου ανακηρύχθηκε Συντακτική.
- δ. Οι προσφυγικές μετακινήσεις κατά τον 19^ο αιώνα υπήρξαν σημαντικές, γιατί διαμόρφωσαν το δημογραφικό χάρτη της ανεξάρτητης Ελλάδας.
- ε. Η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, δηλαδή ο πρώτος στρατός του νησιού οργανώθηκε για πρώτη φορά το 1907.

Μονάδες 5

A2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α) Αγροτική Τράπεζα
- β) Σύνταγμα του 1864
- γ) Υπουργείο Περιθάλψεως
- δ) Συμφωνία Μουρνιών Κυδωνίας

Μονάδες 12

A3α. Να παρουσιάσετε τις μετακινήσεις ελληνικών πληθυσμών από τα Βαλκανικά κράτη κατά τις τρεις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα.

Μονάδες 15

A3β. Να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό του έργου αποκατάστασης των προσφύγων ως «τιτάνιο».

Μονάδες 6

	ΑΠΟ 10/04/2017 ΕΩΣ 22/04/2017
	3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

A4α. Πώς αντέδρασε το βασιλικό περιβάλλον και η ελληνική κυβέρνηση στην Αθήνα απέναντι στο κίνημα του Θερίσου;

Μονάδες 6

A4β. Ποια συναισθήματα γέννησε στους Κρητικούς η μετάκληση του Βενιζέλου στην Αθήνα;

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Β

B1. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των πηγών και τις σχετικές πληροφορίες του βιβλίου σας:

α) Να προσδιορίσετε τους παράγοντες που επέτρεψαν την επέκταση των δραστηριοτήτων των Ελλήνων κεφαλαιούχων της Διασποράς στην Ελλάδα.

β) Να επισημάνετε τις συνέπειες των επενδύσεων του παροικιακού κεφαλαίου στην εθνική οικονομία της εποχής.

ΠΗΓΗ

Ο οικονομικός ρόλος του παροικιακού Ελληνισμού

Θα λέγαμε ότι η αναδίπλωση των δραστηριοτήτων του παροικιακού κεφαλαίου στην Ελλάδα τοποθετείται στη δεκαετία του 1870 και οφείλεται σε εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες. Οι εξωτερικοί παράγοντες εντοπίζονται στις πιέσεις των ευρωπαϊκών κεφαλαίων στους τόπους δράσης των ομογενών ή στην τάση επέκτασης των εργασιών τους με μια διαφοροποιημένη επενδυτική πολιτική και οι εσωτερικοί, στο ευνοϊκό κλίμα που υπήρχε στην Ελλάδα, στη χώρα που διψούσε για κεφάλαια

Το πρόγραμμα των κυβερνήσεων Τρικούπη ήταν σταθερά προσανατολισμένο στους κεφαλαιούχους της διασποράς και απέβλεπε στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών, ώστε να εισρεύσουν τα κεφάλαια στον ελληνικό χώρο. Η εφαρμογή έμμεσης και όχι άμεσης φορολογίας, η χαμηλή φορολογία κληρονομιών, η δασμολογική προστατευτική πολιτική (γαιοκτήμονες – τσιφλικάδες) κ.ο.κ. είναι ορισμένα μέτρα στήριξης και κυρίως προσέλκυσης των κεφαλαιούχων της διασποράς.

Το κεφάλαιο της διασποράς όμως δε δικαίωσε ούτε τις ενδόμυχες επιθυμίες των εφημερίδων που θριαμβολογούσαν, ούτε πολύ περισσότερο τις πολιτικές επιλογές του Χαρίλαου Τρικούπη, που συμπυκνώνονται στη στήριξη του παροικιακού κεφαλαίου για την εκβιομηχάνιση της χώρας, την οικονομική απογείωση και το μετασχηματισμό των δομών της. Η «Κλειώ» της Τεργέστης θριαμβολογεί και συγκρίνει τους ομογενείς κεφαλαιούχους με τους Τουρκομάχους ήρωες του '21.

Το παράδειγμά της ακολουθούν και άλλες εφημερίδες της εποχής, πιστεύοντας ότι οι ομογενείς θα πετύχουν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

με μέσο την εκβιομηχάνιση. Ο ενθουσιασμός αυτός προκαλείται με την ίδρυση τραπεζών, στις αρχές της δεκαετίας του 1870. Το παροικιακό κεφάλαιο όμως δε δικαίωσε ούτε στο ελάχιστο αυτές τις θριαμβολογίες. Η λειτουργία του στην Ελλάδα δεν είχε αντιστοιχίες και ομοιότητες με τη λειτουργία των ευρωπαϊών κεφαλαιούχων στις χώρες τους, κατά την περίοδο του καπιταλιστικού μετασχηματισμού αυτών. Αυτό είχε βαθύτατη επίδραση στην εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και γενικότερα στην ιστορία της χώρας ως τα μέσα του 20ου αιώνα. Οι διαφορές αυτές οφείλονται και στο είδος των διεθνών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της ελληνικής διασποράς που διαμόρφωσαν την επιχειρηματική της παράδοση και νοοτροπία. Η επιχειρηματική της παράδοση ήταν έντονα εμπορική και εντελώς ξένη προς τη βιομηχανική δραστηριότητα. Επομένως, ο τομέας στον οποίο οι ομογενείς δε θα επενδύσουν ούτε κεφάλαια ούτε τις προσόδους από τις χρηματιστικές τους εργασίες στην Ελλάδα θα είναι ο βιομηχανικός. Το παροικιακό κεφάλαιο προσανατολίστηκε σε μη παραγωγικές επενδύσεις, όπως στην αγορά αγροτικής και αστικής γης, στο εμπόριο, στα δημόσια έργα, και στις τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές των ομογενών κατέγραψαν και τα χαρακτηριστικά των επενδύσεών τους. Οι περισσότερες επενδύσεις ήταν κατάλληλες για εύκολη, ασφαλή ρευστοποίηση και μεταφορά του κεφαλαίου στο εξωτερικό σε επικίνδυνες ή αβέβαιες καταστάσεις.

Σ. Τζόκα, Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός, σ. 36-38.

Μονάδες 25

B2. Αντλώντας στοιχεία από το παράθεμα και συνδυάζοντάς τα με τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε το γεγονός της υποστολής της ελληνικής σημαίας από το φρούριο του Φιρκά.

Από την αρχή της περιόδου της αυτονομίας στην Κρήτη τα στρατεύματα ξηράς των τεσσάρων δυνάμεων (Αγγλίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Ρωσίας) ύψωναν καθημερινά τις σημαίες τους στο φρούριο του Φιρκά στα Χανιά, μαζί με τη σημαία της Κρητικής Πολιτείας. Αυτό γινόταν μέχρι τον Ιούλιο του 1909, που συντελέστηκε η ολοκληρωτική εκκένωση της Κρήτης από τα στρατεύματα τους οπότε αποχωρώντας υπέστειλαν τις σημαίες τους και έμεινε μόνο η σημαία της Κρητικής Πολιτείας. Την επομένη της αποχώρησης των στρατιωτικών τμημάτων, οι Κρητικοί, εκδηλώνοντας για πολλοστή φορά τον πόθο τους για ένωση, έσπευσαν να υψώσουν στο Φιρκά την ελληνική σημαία στη θέση εκείνης της αυτονομίας. Οι Μεγάλες Δυνάμεις αντέδρασαν, ζήτησαν από τους Κρητικούς να κατεβάσουν τη σημαία και επειδή αυτοί αρνήθηκαν, στις 5 Αυγούστου του 1909 το πρωί την ώρα που ο κόσμος κοιμόταν στα σπίτια του ώστε να αποφευχθούν αντιδράσεις τέσσερις ναύτες ένας από κάθε

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Δύναμη, κρατώντας από ένα τσεκούρι και συνοδευόμενος από έναν αξιωματικό, ανέβηκαν στο φρούριο και χτυπώντας διαδοχικά τον ιστό με την ελληνική σημαία τον έκοψαν. Κατόπιν τον τεμάχισαν σε τέσσερα ίσα μέρη, πήρε κάθε αξιωματικός από ένα αφήνοντας την Ελληνική σημαία εκεί.

Πηγή: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗΣ <http://kmas01.pblogs.gr/2008/11/95-hronia-enwsh-krhth>

Μονάδες 25

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΟΜΑΔΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: Τρίτη 18 Απριλίου 2017

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A1.** α) Σωστό
β) Λάθος
γ) Λάθος
δ) Σωστό
ε) Σωστό

A2.

α) Η ίδρυσή της Αγροτικής Τράπεζας προωθήθηκε μετά την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1917, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που είχε δημιουργήσει η νέα κατάσταση. Ανέλαβε, μάλιστα, την είσπραξη των χρεών των αγροτών προσφύγων, μετά τη διάλυση της ΕΑΠ το 1930.

β) Μέσα σε συνθήκες κυβερνητικής αστάθειας και εμφυλίου πολέμου, η Εθνοσυνέλευση χρειάστηκε δύο ολόκληρα χρόνια για να φτάσει στην ψήφιση συντάγματος. Ως πολίτευμα ορίστηκε η βασιλευόμενη δημοκρατία αντί της μέχρι τότε συνταγματικής μοναρχίας. Κατοχυρώθηκαν μεταξύ άλλων η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας, η άμεση, μυστική και καθολική (για τον αντρικό πληθυσμό) ψήφος με σφαιρίδια, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και η ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι, η οποία άνοιγε το δρόμο για την ελεύθερη συγκρότηση κομμάτων. Τα κόμματα θεωρήθηκαν απαραίτητα για την έκφραση της βούλησης της κοινής γνώμης, με το επιχείρημα ότι η εναλλακτική λύση είναι οι συνωμοτικοί κύκλοι ή οι βιαιοπραγίες.

γ) Τον Ιούλιο του 1917 (είχε επικρατήσει ο Βενιζέλος και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος είχε εγκαταλείψει την Ελλάδα) ιδρύθηκε το Υπουργείο Περιθάλψεως. Για πρώτη φορά θεσμοθετήθηκε η περίθαλψη και για τις οικογένειες των εφένδρων που βρίσκονταν στο μέτωπο και για τις οικογένειες των θυμάτων πολέμου. Μεριμνήσε για την παλιννόστηση των προσφύγων του πρώτου διωγμού. Με την άφιξη των προσφύγων της μικρασιατικής

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

καταστροφής ανέλαβε το έργο της προσωρινής στέγασής τους και ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό.

δ) Μετά την αποστολή του τελεσίγραφου από τις Μεγάλες Δυνάμεις προς τους επαναστάτες στις 2 Ιουλίου 1905 οι διαπραγματεύσεις ήταν σκληρές και διήρκεσαν όλο το καλοκαίρι του 1905. Η τελική συμφωνία υπογράφηκε από τον Ελ. Βενιζέλο στις 2 Νοεμβρίου 1905 στο μοναστήρι των Μουρνιών Κυδωνίας. Εξασφαλίστηκε γενική αμνηστία και οι Δυνάμεις δεσμεύτηκαν να επεξεργαστούν ένα χάρτη νέων παραχωρήσεων στον κρητικό λαό, αρνούμενες πάντως να επιτρέψουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

A3α. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 137 «Οι πρώτοι Έλληνες... είχαν παραχωρηθεί στη Σερβία, έφτασαν στην Ελλάδα».

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 140 «Το Νοέμβριο του 1919 ... πριν από την υπογραφή της συνθήκης»,

«Έλληνες πρόσφυγες ήρθαν επίσης ... πεδίο πολεμικών συγκρούσεων, καθώς και από τα ιταλοκρατούμενα Δωδεκάνησα ... από το 1912 και εξής».

A3β. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 163 «Η αποκατάσταση ... έχει χαρακτηριστεί τιτάνιο».

A4α. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 213 «Το βασιλικό περιβάλλον ... το υποστήριζαν ανοιχτά».

A4β. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 218-219 «Λίγους μήνες μετά ... ταχύτερα και ασφαλέστερα».

B1. α) Σχολικό βιβλίο, σελίδα 38-39 «Κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα ... ήταν μια περιοχή χωρίς ενδιαφέρον». «Οι πρώτες δειλές ενδείξεις ... ανακαλύπτοντας έτσι και την Ελλάδα».

Οι παραπάνω πληροφορίες επιβεβαιώνονται από το ιστορικό παράθεμα, στο οποίο γίνεται λόγος για στροφή των Ελλήνων ομογενών προς την Ελλάδα, τόσο για εξωτερικούς όσο και για εσωτερικούς παράγοντες. Αναφορικά με τους εξωτερικούς εξηγούνται λόγω της πίεσης που ασκείται στους ομογενείς από το ευρωπαϊκό κεφάλαιο (*πίεσεις των ευρωπαϊκών κεφαλαίων στους τόπους δράσης των ομογενών ή στην τάση επέκτασης των εργασιών τους με μια διαφοροποιημένη επενδυτική πολιτική*). Ειδικότερη, όμως, μνεία γίνεται στις εσωτερικές εξελίξεις που ευνοούσαν τη δράση του παροικιακού κεφαλαίου στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, η πολιτική του Τρικούπη, που χαρακτηρίζεται από ευνοϊκή φορολόγηση και προστατευτική πολιτική προς τους

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

κεφαλαιούχους του εξωτερικού (*Η εφαρμογή έμμεσης και όχι άμεσης φορολογίας, η χαμηλή φορολογία κληρονομιών, η δασμολογική προστατευτική πολιτική*), είχε ως στόχο την προσέλκυσή του για την οικονομική και εθνική τόνωση του ελληνικού χώρου. Στο ίδιο μήκος κύματος αποσκοπεί και η ίδρυση τραπεζών (*Ο ενθουσιασμός αυτός προκαλείται με την ίδρυση τραπεζών, στις αρχές της δεκαετίας του 1870*), καθώς όλοι ελπίζουν ότι οι Έλληνες της διασποράς θα αποτελέσουν τον καταλύτη της εκβιομηχάνισης της χώρας.

β) Σχολικό βιβλίο, σελίδα 40 «Οι τοποθετήσεις σε ακίνητα ... κεφαλαίου από τη χώρα»

Η αλήθεια των ιστορικών γνώσεων επιβεβαιώνεται από την ιστορική πηγή, η οποία αποκαλύπτει τη διάψευση τόσο των δημοσιευμάτων των εφημερίδων της εποχής (*Η «Κλειώ» της Τεργέστης*) όσο και των προσδοκιών της τρικουπικής πολιτικής, που ήλπιζαν στην εκβιομηχάνιση της χώρας με τη βοήθεια του παροικιακού κεφαλαίου. Δίνονται, μάλιστα πληροφορίες για τη διαφορετική λειτουργία του σε σύγκριση με άλλες χώρες στην περίοδο του καπιταλιστικού τους μετασχηματισμού. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι επενδύσεις των ομογενών ήταν προσανατολισμένες σε δραστηριότητες που δεν άπτονται της βιομηχανίας, αλλά σε τέτοιες (*μη παραγωγικές επενδύσεις, όπως στην αγορά αγροτικής και αστικής γης, στο εμπόριο, στα δημόσια έργα, και στις τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες*), που θα οδηγούσαν εύκολα σε απόσβεση και ρευστότητα, ώστε να επιτύχουν γρήγορα τη μεταφορά τους ξανά στο εξωτερικό.

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 40 «Ο χαρακτηρισμός, λοιπόν, αυτής της οικονομικής συμπεριφοράς ... την κερδοσκοπία, με λίγα λόγια».

B2. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 218 «Παρά τις έντονες διαμαρτυρίες ... απέκοψε τον ιστό της».

Στο ιστορικό παράθεμα παρουσιάζονται αναλυτικότερα τα γεγονότα που οδήγησαν στην αποκοπή του ιστού της ελληνικής σημαίας από το φρούριο του Φιρκά. Αρχικά, μας πληροφορεί ότι καθημερινά τα στρατεύματα των τεσσάρων Δυνάμεων (Αγγλίας, Γαλλίας, Ιταλίας, Ρωσίας) ύψωναν μαζί με τη σημαία της Κρητικής Πολιτείας και τη δική τους σημαία στο φρούριο. Αυτό συνέβαινε μέχρι τον Ιούλιο του 1909, όταν και εκκενώθηκε η Κρήτη από τα στρατεύματα με αποτέλεσμα να υποστείουν τις σημαίες τους αφήνοντας μόνο την κρητική. Τότε, οι Κρήτες διατρανώνοντας τον πόθο τους για ένωση με την Ελλάδα ύψωσαν την ελληνική σημαία, γεγονός που προκάλεσε την αντίδραση των Δυνάμεων. Έτσι, στις 5 Αυγούστου το πρωί, πριν ο κόσμος ξυπνήσει για αποφυγή ταραχών, έστειλαν τέσσερις ναύτες, έναν για κάθε Δύναμη, να αποκόψουν με τσεκούρι τον ιστό της. Έτσι και έγινε. Μάλιστα, δεν σταμάτησαν εκεί, αλλά μοίρασαν σε τέσσερα μέρη τον ιστό παίρνοντας ο καθένας και από ένα κομμάτι και εγκατέλειψαν εκεί την ελληνική σημαία.

3η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ